

Uz sākumlapu>Tiesāšanās procedūras>Civillietas>Kuras valsts tiesal ir piekrišana?

Kuras valsts tiesal ir piekrišana?

Rumānija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Rumānijā papildus vispārējās piekrišanas tiesām pastāv specializētās tiesas vai tiesu palātas, kas izšķir strīdus par konkrētiem jautājumiem. Atbilstoši Likuma Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju noteikumiem Augstajai kasācijas un justīcijas tiesai (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) ir četras nodaļas — I civillietu nodaļa, II civillietu nodaļa, Kriminālietu nodaļa, Administratīvās un nodokļu tiesvedības nodaļa, kas ir tiesas palāta deviņu tiesnešu sastāvā, un apvienotās nodaļas, katra ar savu jurisdikciju. Apelācijas tiesās, tribunālos vai — attiecīgā gadījumā — rajona tiesās ir specializētas nodaļas vai palātas, kas izskata civillietas, krimināllietas, lietas saistībā ar bērniem un ģimeni, lietas saistībā ar administratīviem un nodokļu strīdiem, lietas saistībā ar darba strīdiem un sociālo apdrošināšanu, uzņēmumiem, Tirdzniecības reģistru, maksātspēju, negodīgu konkurenci, kā arī lietas, kas saistītas ar jūrām un upēm. Vajadzības gadījumā minēto lietu iztiesāšanai var tikt izveidoti specializēti tribunāli.

2 Ja lieta ir piekrišana vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Civilprocesa kodeksā ir noteikta vispārējā procedūra civillietu izskatīšanai. Kodeksa noteikumi ir piemērojami arī citām lietām, ciktāl tās reglamentējošie tiesību akti neparedz citādi.

Civilprocesa kodeksa 94.–97. pants reglamentē civiltiesu jurisdikciju saistībā ar prasību priekšmetu.

Rajona tiesas kā *pirmās instances tiesas* izskata šādas lietas, kurās prasības pieteikumus var (nevar) novērtēt naudas izteiksmē:

prasības pieteikumi, kas atbilstoši *Civilkodeksam ir bāriņtiesas jurisdikcijā*;

prasības pieteikumi saistībā ar civiltāvokļa aktu reģistrāciju;

prasības pieteikumi saistībā ar tādu daudzdzīvokļu ēku / dzīvokļu / telpu apsaimniekošanu, kuru ekskluzīvie īpašnieki ir dažādas personas, un tiesiskajām attiecībām, ko māju īpašnieki nodibinājuši ar citām fiziskām vai juridiskām personām;

prasības pieteikumi par izlikšanu no telpām;

prasības pieteikumi saistībā ar kopējām māju sienām un grāvjiem, attālumu starp ēkām un stādījumiem, ceļa tiesībām, apgrūtinājumiem, citiem ierobežojumiem, kas skar īpašumtiesības;

prasības pieteikumi saistībā ar robežu izmaiņām un robežu atzīmēšanu;

prasības pieteikumi par valdījumu aizsardzību;

prasības pieteikumi saistībā ar pozitīviem vai negatīviem pienākumiem, kuras nevar novērtēt naudas izteiksmē;

prasības pieteikumi saistībā ar īpašuma dalīšanu tiesā neatkarīgi no iesaistītās vērtības;

citi prasības pieteikumi, ko var novērtēt naudas izteiksmē, par summu līdz RON 200 000 neatkarīgi no pušu statusa.

Rajona tiesas izskata apelācijas pret lēmumiem, ko pieņēmušas publiskās iestādes, kurām ir jurisdikcija, un citas struktūras, kurām ir jurisdikcija. Rajona tiesas arī izskata jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Tribunāli izskata:

kā *pirmās instances tiesas* — visus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem nav citu tiesu jurisdikcijā;

kā apelācijas tiesas — apelācijas, kas iesniegtas pret tiesnešu pieņemtiem spriedumiem pirmajā instancē;

kā pārskatīšanas tiesas — lietas, kas īpaši paredzētas tiesību aktos;

jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Apelācijas tiesas izskata:

kā pirmās instances tiesas — pieteikumus saistībā ar administratīviem un nodokļu strīdiem;

kā apelācijas tiesas — apelācijas, kas iesniegtas pret tribunālu pieņemtiem spriedumiem pirmajā instancē;

kā pārskatīšanas tiesas — lietas, kas īpaši paredzētas tiesību aktos;

jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir to jurisdikcijā.

Augstā Kasācijas un justīcijas tiesa izskata:

apelācijas pret apelācijas tiesu spriedumiem un citiem spriedumiem tiesību aktos paredzētajos gadījumos;

pārskatītās lietas tiesiskuma interesēs;

pieteikumus saistībā ar iepriekšēju nolēmumu konkrētu tiesību jautājumu noskaidrošanai;

jebkurus citus pieteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir tās jurisdikcijā.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Rumānijas civiltiesību sistēmā izšķir zemākas un augstākas tiesas, ar jurisdikciju attiecībā uz prasību priekšmetu dažādo instanču tiesām nosakot atbilstoši funkcionāliem kritērijiem (pienākuma veids) un procesuāliem kritērijiem (vērtība, priekšmets vai būtība).

Ar Civilprocesa kodeksu ir ieviestas izmaiņas attiecībā uz jurisdikciju, kā rezultātā tribunāli ir kļuvuši par tiesām, kam ir pilna jurisdikcija izskatīt lietas pēc būtības pirmajā instancē. Rajona tiesu kompetencē ir izskatīt maza apmēra un/vai mazāk sarežģītas prasības, kas praksē ir sastopamas ļoti bieži.

Apelācijas tiesu kompetencē ir galvenokārt apelācijas sūdzību izskatīšana, savukārt Augstā Kasācijas un justīcijas tiesa ir vispārējās piekrišanas pārskatīšanas tiesa, kas nodrošina tiesību aktu vienādu interpretāciju un piemērošanu valsts līmenī.

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Noteikumi par Rumānijas civiltiesu sistēmas teritoriālo jurisdikciju ir noteikti Civilprocesa kodeksa 107. pantā un turpmākajos pantos.

Saskaņā ar vispārējo noteikumu prasības pieteikumu iesniedz atbildētāja domicila vai juridiskās adreses vietas tiesā.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

Pastāv īpaši noteikumi par teritoriālo jurisdikciju, piemēram:

ja atbildētāja domicils / juridiskā adrese nav zināma, prasības pieteikumu iesniedz atbildētāja dzīvesvietas/pārstāvniecības vietas tiesā vai — ja šī vieta nav zināma — prasītāja domicila / juridiskās adreses / dzīvesvietas / pārstāvniecības vietas tiesā;

prasības pieteikumus pret juridisko personu, kas ir privāttiesību subjekts, var arī iesniegt tās vietas tiesā, kur atrodas viens no šādas personas meitasuzņēmumiem, kam nav juridiskas personas statusa;

prasības pieteikumu pret apvienību, uzņēmumu vai citu struktūru, kam nav juridiskas personas statusa, var iesniegt tiesai, kam ir jurisdikcija attiecībā uz personu, kurai saskaņā ar apvienības, uzņēmuma vai struktūras locekļu vienošanos ir uzticēta šo struktūru vadība vai pārvaldība; ja šādas personas nav, prasības pieteikumu var iesniegt tiesā, kam ir jurisdikcija attiecībā uz kādu no attiecīgās struktūrvienības locekļiem;

prasības pieteikumus pret valsts iestādēm, centrālajām pārvaldes iestādēm vai vietējām pārvaldes iestādēm, kā arī iestādēm un juridiskām personām, kas ir publisko tiesību subjekti, var iesniegt prasītāja domicila / juridiskās adreses vietas tiesā vai atbildētāja juridiskās adreses vietas tiesā.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Rumānijas Civilprocesa kodeksā ir paredzēti alternatīvās jurisdikcijas noteikumi (113.–115. pants). Saskaņā ar minētajiem noteikumiem teritoriāla jurisdikcija ir arī šādām tiesām:

prasītāja domicila tiesai (prasības par izcelšanās noteikšanu);

prasītāja—uzturētāja saņēmēja domicila tiesa (uzturētāja maksāšanas pienākums);

līgumā paredzētās līgumsaistību izpildes vietas tiesai;

īpašuma atrašanās vietas tiesai (noma, zemes reģistrācija / labojumi);

izbraukšanas (izlidošanas) / iebraukšanas (ielidošanas) vietas tiesai (transporta līgumi);

maksājuma veikšanas vietas tiesai (vienkāršie vekseli, čeki, pārvedu vekseli vai citi vērtspapīri);

patērētāja domicila tiesai (zaudējumu atlīdzība patērētājiem par līgumiem, kas noslēgti ar speciālistiem);

kaitējuma/delikta izdarīšanas vietas tiesai vai zaudējumu rašanās vietas tiesai — tādu prasības pieteikumu gadījumā, kas attiecas uz saistībām, kuras izriet no šādām darbībām.

Ja atbildētājs ārpus sava domicila regulāri veic profesionālas darbības / lauksaimnieciskas, komerciālas, rūpnieciskas vai tamlīdzīgas darbības, prasības pieteikumu var iesniegt arī tās vietas tiesā, kur tiek veiktas šādas darbības, attiecībā uz finansiālām saistībām, kas rodas šādā vietā vai ir izpildāmas šādā vietā.

Apdrošināšanas lietās prasības pieteikumu par atlīdzību var arī iesniegt apdrošinātās personas domicila vai juridiskās adreses vietas tiesā, apdrošināto aktīvu atrašanās vietas tiesā vai apdrošinātā riska rašanās vietas tiesā.

Jurisdikcijas izvēli uz vienošanās pamata uzskata par spēkā neesošu, ja tā veikta, pirms radušās tiesības uz kompensāciju, savukārt lietās, kas saistītas ar obligāto civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, cietusī puse var arī tieši uzsākt tiesvedību sava domicila / juridiskās adreses vietas tiesā.

Aizsargātās personas domicila/dzīvesvietas tiesa pieņem lēmumu par teritoriālo jurisdikciju attiecībā uz prasības pieteikumiem par fizisku personu aizsardzību, kuras saskaņā ar Civilkodeksu ir bāriņtiesu kompetencē. Attiecībā uz prasības pieteikumiem bāriņtiesai atļaut juridiska akta noslēgšanu (saistībā ar īpašumu) jurisdikcija ir arī īpašuma atrašanās vietas tiesai. Šādā gadījumā bāriņtiesa, kas pasludinājusi spriedumu, iesniedz sprieduma kopiju aizsargātās personas domicila/dzīvesvietas bāriņtiesai.

Prasības pieteikums par laulības šķiršanu ir laulāto pēdējā kopīgā mājokļa vietas rajona tiesas jurisdikcijā. Ja laulātajiem nav kopīga mājokļa vai ja neviens no laulātajiem vairs nedzīvo vietā, kura ir rajona tiesas jurisdikcijā un kur atrodas kopīgais mājoklis, jurisdikcija ir atbildētāja mājokļa atrašanās vietas rajona tiesai. Ja atbildētājs nedzīvo Rumānijā un Rumānijas tiesām ir starptautiska jurisdikcija, kompetentā tiesa ir prasītāja mājokļa atrašanās vietas tiesa. Ja ne prasītājs, ne atbildētājs nedzīvo Rumānijā, puses var vienoties iesniegt prasības pieteikumu par laulības šķiršanu jebkurā rajona tiesā Rumānijā. Ja šādu vienošanos nenoslēdz, prasības pieteikumu par laulības šķiršanu iesniedz Bukarestes 5. rajona tiesā (Civilprocesa kodeksa 914. pants).

Prasības pieteikumus par individuālu darba strīdu izšķiršanu iesniedz prasītāja domicila / darba vietas tribunālā (Likuma Nr. 53/2003 (Darba kodekss) 269. pants).

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Noteikumi par ekskluzīvo teritoriālo jurisdikciju ir paredzēti Civilprocesa kodeksa 117.–121. pantā. Saskaņā ar minētajiem noteikumiem:

prasības pieteikumi par nekustamā īpašuma tiesībām iesniedz tikai īpašuma atrašanās vietas tiesai. Ja īpašums atrodas vietā, kas ir vairāku tiesu jurisdikcijā, prasības pieteikumu iesniedz atbildētāja domicila/dzīvesvietas tiesā, ja domicils/dzīvesvieta ir kādā no šīm teritoriālajām jurisdikcijām, vai arī jebkurai no tiesām, kuru jurisdikcijā atrodas īpašums. Šo noteikumu piemēro arī attiecībā uz prasības pieteikumiem par valdījumu aizsardzību, prasības pieteikumiem par robežu atzīmēšanu, prasības pieteikumiem par nekustamā īpašuma tiesību ierobežojumiem un prasības pieteikumiem par īpašuma dalīšanu tiesā, ja no mantojuma neizriet nedalītas kopīpašuma tiesības;

mantojuma lietās līdz nedalīto kopīpašuma tiesību sadalīšanai mirušās personas pēdējā domicila tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz prasības pieteikumiem par:

testamentāro rīkojumu derīgumu vai izpildi;

mantojumu, mantojuma nodevām un nodevām saistībā ar mantinieku iespējamām prasībām citam pret citu;

mirušās personas legatāru/kreditoru prasībām pret jebkuru no mantiniekiem/testamenta izpildītājiem;

attiecībā uz prasībām, kas saistītas ar uzņēmumiem, līdz likvidācijas/dereģistrācijas procesa pabeigšanai ekskluzīva jurisdikcija ir uzņēmuma galvenā biroja atrašanās vietas tiesai;

parādnieka biroja atrašanās vietas tribunālam ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz prasībām par maksātnespēju / kreditoru vienošanos;

speciālistu prasības pret patērētājiem var iesniegt tikai patērētāja domicila tiesā.

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Puses rakstiski vai — attiecībā uz notiekošiem strīdiem — sniedzot mutisku paziņojumu tiesā var vienoties, ka lietas, kas saistītas ar aktīviem un citām tiesībām, kādas pusēm var būt, izskata citas tiesas, nevis tiesas, kam būtu teritoriālā jurisdikcija, ja vien tām nav ekskluzīva jurisdikcija. Strīdos, kas saistīti ar patērētāju tiesību aizsardzību, un citos gadījumos, kas paredzēti tiesību aktos, puses var vienoties par jurisdikcijas izvēli tikai pēc tam, kad ir radušās tiesības uz atlīdzību, un jebkuru vienošanos par pretējo uzskata par spēkā neesošu (Civilprocesa kodeksa 126. pants).

Blakusprasības, papildu prasības un izrietošas prasības pieteikumus iesniedz tiesā, kam ir jurisdikcija attiecībā uz pamatprasību, pat ja to priekšmets ir citas tiesas kompetencē vai tās ir citas tiesas teritoriālajā jurisdikcijā, izņemot pieteikumus par maksātnespēju un kreditoru vienošanos. Šie noteikumi ir piemērojami arī tad, ja ar tiesību aktiem jurisdikcija attiecībā uz pamatprasību ir noteikta specializētai tiesas nodaļai vai palātai. Ja tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz vienu no pusēm, tai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz visām pusēm (Civilprocesa kodeksa 123. pants).

Turklāt atbilstoši Civilprocesa kodeksa 124. panta noteikumiem tiesa, kas ir kompetenta spriest par pamatprasību, spriež arī par aizstāvības līdzekļiem un izņēmumiem, izņemot tos, kas ir prejudiciāli jautājumi un ir citas tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā, savukārt par procesuāliem incidentiem spriež tiesa, kurai tie iesniegti izskatīšanai.

Puses vai tiesnesis jebkurā tiesvedības procesa posmā var izvirzīt pretenzijas par tiesu jurisdikcijas vispārējo trūkumu. Pretenzijas par jurisdikcijas trūkumu saistībā ar prasības priekšmetu un par teritoriālās jurisdikcijas trūkumu saistībā ar sabiedrisko kārtību jāizvirza pirmajā tiesas sēdē, uz kuru puses ieradušās, saņemot pavēsti par ierašanos pirmajā tiesā, savukārt pretenzijas par jurisdikcijas trūkumu saistībā ar privātu rīkojumu var izvirzīt tikai atbildētājs, izmantojot aizstāvības līdzekļus, vai, ja aizstāvība nav obligāta, vēlākais pirmajā tiesas sēdē, uz kuru atbildētājs ieradies, saņemot pavēsti par ierašanos pirmajā tiesā. Ja jurisdikcijas trūkums nav saistīts ar sabiedrisko kārtību, puse, kas iesniegusi prasības pieteikumu tiesā, kurai nav jurisdikcijas, nevar pieprasīt jurisdikcijas trūkuma pasludināšanu (Jaunā civilprocesa kodeksa 130. pants).

Pārrobežu civilstrīdos, lietās, kas saistītas ar pusēm brīvi pieejamām tiesībām atbilstoši Rumānijas tiesību aktiem, ja puses noslēgušas derīgu vienošanos par to, ka Rumānijas tiesām ir jurisdikcija spriest par aktuālo strīdu vai iespējamiem strīdiem saistībā ar šādām tiesībām, jurisdikcija lemt par šādām lietām ir tikai Rumānijas tiesām. Ja vien tiesību akti neparedz citādi, Rumānijas tiesai, uz kuru izsaukts atbildētājs, ir jurisdikcija spriest par prasības pieteikumu, ja atbildētājs ierodas tiesā un iesniedz aizstāvības līdzekļus saistībā ar lietas būtību, nepieprasot izņēmumu saistībā ar jurisdikcijas trūkumu vēlākais līdz pirmajā tiesā notiekošās tiesvedības pierādījumu iegūšanas posma beigām. Abos iepriekš minētajos gadījumos Rumānijas tiesa var noraidīt prasības pieteikumu, ja, izvērtējot visus lietas apstākļus, ir skaidrs, ka strīdam nav būtiskas saiknes ar Rumāniju (Jaunā civilprocesa kodeksa 1066. pants).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Skatīt atbildes uz 1., 2., 2.1., 2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2. punktu.

Lapa atjaunināta: 13/06/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.